

AFETLERDE HAYVAN VE BÖCEKLERLE İLGİLİ TEHLİKELERDEN KORUNMA*

Önemli!

- Vahşi veya başıboş hayvanlardan kaçınin.
- Kendinizi sivrisinek böcek kovucular ile sivrisinek ısırıklarından koruyun.
- Kemirgenler korunmak için onların olası barınma ve üreme kaynaklarını (çöpler, kirli bulaşıklar ve moloz) ortadan kaldırın.
- Daha yüksek yerlere çıkmak için suda yüzen ve moloz veya diğer nesnelere altında saklanan yılanlara dikkat edin.

Genel Bilgiler

- Vahşi veya başıboş hayvanlardan kaçınin. Çevrenizde gördüğünüz vahşi veya başıboş hayvanlar ile ilgili çözüm bulunması için yerel yönetimlere haber verin.
- Tüm gıda kaynaklarını güvenli ve temiz bir yerde saklayın.
- Yerel hayvan kontrol yetkililerinin yönlendirmeleri ile, mümkün olan en kısa sürede hayvan ölümlerini afet bölgesinden uzaklaştırın.

1. Sinek Isırıklarından Korunma

Yetişkin sivrisinekler genellikle şiddetli rüzgarlara dayanamazlar.

Kasırğa gibi afetler sonrasında seller oluşabilir. Seller sırasında sivrisineklerinin toprağa bıraktığı sivrisinek yumurtaları yumurtadan çıkar. Bu durum, sivrisinek popülasyonlarının artması ile sonuçlanır. Genel olarak bu şekilde popülasyonu artan sivrisinekler hastalık yaymazlar.

Hastalık yapan sivrisinek türleri, özellikle normalden daha fazla yağış alan bölgelerde yaşanan kasırgalar nedeniyle 2 hafta ila 2 ay sonra artabilir.

Sivrisineklerin yaydığı hastalıkların bulaşmasını önlemek için en iyisi sivrisinek ısırıklarını önlemektir. Günün her anında sivrisinekler ısırabilir. Ailenizi ve kendinizi korumak için;

- ✓ Sinek ve böcek kovucu kullanın.
  - Daima ürün etiketi talimatlarını takip edin.
  - Böcek kovucuyu belirtilen şekilde tekrar uygulayın.
  - Giysilerin altındaki cilde kovucu püskürtmeyin.
  - Güneş kremi de kullanıyorsanız, önce güneş kremi, sonra böcek kovucu uygulayın.
  - 3 yaşından küçük çocuklarda limon okaliptüs yağı veya mentol içeren ürünleri kullanmayın. Böcek kovucuyu çocuğun ellerine, gözlerine, ağızına, kesiklerine veya tahriş olmuş cildine uygulamayın.
- ✓ Uzun kollu gömlek ve uzun pantolonlar giymeye özen gösterin.
- ✓ İçeride ve dışarıda sivrisinekleri kontrol etmek için adımlar atın.
  - Hem iç hem de dış mekanlarda sivrisineklerin su içinde veya yakınında yumurta bırakmasını önleyin. Su tutan havuz, kova, çöp kutuları gibi nesnelere haftada bir boşaltın ve yıkayın.

AFETLERDE HAYVAN VE BÖCEKLERLE İLGİLİ TEHLİKELERDEN KORUNMA*

2. Kemirgenlerle Teması Önleme

Afetlerden sonra farelerin sayısı genellikle azalır, bu nedenle kısa vadede fareler ve diğer küçük kemirgenlerle ilişkili hastalık veya yaralanmalar nadirdir. Ancak yaklaşık 6 ay sonra popülasyonlarından artış olur ve insanların kemirgenlerin taşıdığı hastalıklara maruz kalma olasılığı artar. Kemirgen idrarı ve atıkları hassas kişilerde alerjik reaksiyonlara neden olabilir veya astım semptomlarını tetikleyebilir.

Önemli!

- Hayatta kalan kemirgenler genellikle yiyecek, su ve barınak aramak için yer değiştirirler.
- Yiyecek kaynaklarınızı ve suyunuzu kemirgenlerden koruyun ve kemirgenlere barınak sağlayan nesnelere yaşadığınız alandan uzak tutun.
- Yaşadığınız alandan çöpleri sık sık ve düzenli olarak uzaklaştırın.
- Mikroplara ve hastalıklara maruz kalma olasılığını azaltmak için kemirgen bulunduğu alanları iyice temizleyin.
  - Ölü kemirgenlere, tuzaklara veya kemirgen pisliklerine dokunmanız gerekirse çıplak elle dokunmayın, eldiven kullanın.
  - Dezenfekte edilmedikçe kemirgen idrarını, dışkısını veya kontamine yüzeyleri süpürmeyin. Kemirgen idrarına veya dışkısına bir dezenfektan veya çamaşır sulu çözelti (1 ölçü %5'lik çamaşır suyu+9 ölçü su) püskürtün ve 5 dakika bekletin.

3. Yılan Isırığından Korunma

Afetlerin ardından yılanlar doğal yaşam alanlarından uzaklaşmış ve normalde görülmeyecekleri veya beklenmeyecekleri alanlara yerleşmiş olabilir. Yaşadığınız yerde sığınmış olabilecek yılanlara karşı dikkatli olun. Yaşadığınız yerde bir yılan görürseniz, hemen ilçenizdeki hayvan kontrol ilgililerine haber verin. Daha yüksek yerlere çıkmak için suda yüzen yılanlara ve moloz veya diğer nesnelere altında saklanan yılanlara dikkat edin.

- ✓ Aşağıdaki belirti ve semptomlarınız varsa yılan tarafından ısırılmış olma ihtimaliniz yüksektir;
  - Yarada bir çift delik izi
  - Isırık çevresinde kızarıklık ve şişlik
  - Isırık yerinde şiddetli ağrı
  - Bulantı ve kusma
  - Nefes almada zorluk
  - Görmede zorluk
  - Salya artışı ve terleme
  - Yüzünüzün ve/veya uzuvlarınızın çevresinde uyuşma veya karıncalanma.
- ✓ Bu durumda en kısa sürede en yakın sağlık kuruluşuna başvurun.
- ✓ Çevrenizde yılan görürseniz, ondan yavaşça uzaklaşın ve ona dokunmayın.
- ✓ Siz veya tanıdığınız biri ısırıldıysa, yılan ısırığının tedavisine yardımcı olabilecek yılanın rengini ve şeklini görmeye ve hatırlamaya çalışın.

AFETLERDE HAYVAN VE BÖCEKLERLE İLGİLİ TEHLİKELERDEN KORUNMA*

- ✓ Isırılan kişiyi ısırık yeri kalp seviyesinin altında olacak şekilde yatırın veya oturtun. Hareketsiz ve sakin kalmasını sağlayın. Böylelikle yılan zehirliyse zehrin yayılmasını yavaşlatabilirsiniz. Yarayı hemen ılık sabunlu suyla yıkayın. Isırığı temiz, kuru bir pansumanla örtün. En kısa sürede tıbbi yardım alın.

4. Hayvan ısırığından korunma

Hayvanlar, afetler sırasında ve sonrasında yerlerinden olabilir ve onlar için de acil barınma gerektirebilir. Afet bölgesindeki hayvanlar için kuduz aşısı ve aşı geçmişleri genellikle bilinmemektedir ve afet döneminde aşılanmadan yoksun kalabileceği durumlar yaratabilir.

Bir hayvan tarafından ısırılır veya tırmalanırsanız;

- Yaranızı hemen ılık, sabunlu suyla bolca yıkayın.
- Küçük yaralar için temiz bir bandajla örtün.
- Daha derin yaralar için kanama durana kadar basınç uygulayın. Ciddi, derin bir yaranız varsa veya kanamayı durduramayan veya kırmızı, ağrılı, sıcak veya şişmiş bir yaranız varsa en kısa sürede tıbbi yardım alın.
- Hayvanın kuduzla karşı aşılanıp aşılanmadığını bilmiyorsanız veya son tetanoz aşınızın üzerinden 5 yıldan fazla zaman geçtiyse en yakın sürede sağlık kuruluşuna başvurun.

HASUDER Afet ve Acil Durumlar Çalışma Grubu

***KAYNAKLAR:**

1. <https://www.cdc.gov/disasters/disease/facts.html>
2. <https://www.cdc.gov/disasters/rodents.html>
3. <https://www.cdc.gov/disasters/snakebite.html>
4. <https://www.cdc.gov/healthypets/connect/newsletter/prevent-bites-and-scratches.html#:~:text=Get%20medical%20care%20if%20you,since%20your%20last%20tetanus%20shot.>